

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

17. prosinca 1987.(*)

„Zaštita prava zaposlenika u slučaju prijenosa poduzeća”

U predmetu 287/86,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je Sudu uputio Arbejdsretten, Kopenhagen (Radni sud u Kopenhagenu, Danska), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Landsorganisationen i Danmark for Tjenerforbundet i Danmark (Danska konfederacija sindikata radnika u ime Danskog sindikata zaposlenika u ugostiteljstvu)

i

Ny Mølle Kro, koji zastupa vlasnica Ella Marie Hannibalsen,

intervenijent: **Dansk Arbejdsgiverforening** (Dansko udruženje poslodavaca),

o tumačenju određenih odredaba Direktive Vijeća 77/187/EEZ od 14. veljače 1977. o usklađivanju prava država članica o zaštiti prava zaposlenika u slučaju prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona (SL L 61, str. 26.),

SUD (treće vijeće),

u sastavu: J. C. Moitinho de Almeida, predsjednik vijeća, U. Everling i Y. Galmot, suci,

nezavisni odvjetnik: G. F. Mancini,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Landsorganisationen i Danmark, Knud Christensen, Finn Thorgrimson i Rønnow Bruun,
- za Dansk Arbejdsgiverforening, H. C. Springborg, J. U. Brink i H. Werner,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, H. R. L. Purse, i
- za Komisiju Europskih zajednica, Johannes Føns Buhl i Enrico Traversa,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu i nakon usmenog postupka održanog 2. srpnja 1987.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 28. listopada 1987.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjevom od 12. studenoga 1986., koji je Sud zaprimio 21. studenoga 1986., Arbejdsretten (Radni sud u Kopenhagenu) uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u četiri prethodna pitanja o tumačenju članka 1. stavka 1. i članka 3. stavka 2. Direktive Vijeća 77/187/EEZ od 14. veljače 1977. o usklađivanju prava država članica o zaštiti prava zaposlenika u slučaju prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona (SL L 61, str. 26.).
- 2 Ta su pitanja postavljena u okviru postupka koji je Landsorganisation i Danmark u ime Tjener forbundet i Danmark pokrenuo protiv E. M. Hannibalsen.
- 3 E. M. Hannibalsen je 1980. dala u zakup gostonicu Ny Mølle Kro I. Larsen, koja je 1. listopada 1980. sklopila ugovor s Hotel - og Restaurationspersonalets Samvirke (Sindikat zaposlenika u hotelijerstvu i ugostiteljstvu). Na temelju tog ugovora I. Larsen je bila dužna poštovati uvjete kolektivnog ugovora koji je taj sindikat sklopio.
- 4 U siječnju 1981. E. M. Hannibalsen raskinula je zakup i preuzeila vođenje gostonice uz obrazloženje da I. Larsen nije poštovala ugovor o zakupu. Međutim, gostonica je bila zatvorena do kraja ožujka 1981., a od tada je vodi E. M. Hannibalsen osobno. Iz spisa proizlazi da predmetno poduzeće redovno radi kao restoran samo tijekom ljetne sezone te da ga izvan sezone mogu unajmiti privatne stranke.
- 5 Glavni postupak se u biti odnosi na obvezu E. M. Hannibalsen da isplati neisplaćene plaće osobi Hansen, zaposlenici gostonice, koja je radila kao konobarica od 12. svibnja do 19. kolovoza 1983., odnosno nakon što je E. M. Hannibalsen preuzeila posao. Tužiteljica u glavnem postupku tvrdi da je naknada isplaćena osobi Hansen bila niža od iznosa koji je trebalo platiti u skladu s kolektivnim ugovorom na čije se poštovanje I. Larsen obvezala i koji je na temelju prijenosa poduzeća obvezujući za E. M. Hannibalsen kao preuzimatelja, u mjeri u kojoj je na temelju ugovora o radu preuzeala obveze prenositelja.
- 6 Arbejdsretten (Radni sud) smatra da njegova odluka o sporu ovisi o tumačenju određenih odredaba gore navedene Direktive 77/187 te je stoga odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
  - „1. Je li tekstrom „prijenos [...] na drugog poslodavca, koji je posljedica ugovornog prijenosa, pripajanja ili spajanja poduzeća“ iz članka 1. stavka 1. Direktive Vijeća 77/187/EEZ od 14. veljače 1977. o usklađivanju prava država članica o zaštiti prava zaposlenika u slučaju prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova poduzeća ili pogona, obuhvaćena situacija u kojoj vlasnik poduzeća koje je dano u zakup raskida ugovor o zakupu jer ga je zakupac prekršio i zatim sam preuzima vođenje poduzeća?

2. Primjenjuje li se gore navedena direktiva ako je u trenutku prijenosa preneseno poduzeće bilo privremeno zatvoreno tako da u tom trenutku nije bilo zaposlenih radnika?
3. Bi li odgovor na drugo pitanje bio drukčiji da je riječ o poduzeću koje je obično zatvoreno dio godine, kao u slučaju hotela, prenoćišta ili restorana koji su otvoreni samo tijekom ljetne sezone?
4. Treba li članak 3. stavak 2. direktive tumačiti u smislu da preuzimatelj mora nastaviti poštovati uvjete kolektivnog ugovora u pogledu plaće i uvjeta rada koji su za prenositelja obvezujući, neovisno o tome što u trenutku prijenosa u poduzeću nije bilo zaposlenih radnika?"

7 Za potpuniji prikaz činjeničnog stanja u glavnem postupku, predmetnih odredaba prava Zajednice, tijeka postupka i očitovanja podnesenih Sudu upućuje se na izvještaj za raspravu. Ti se dijelovi spisa u nastavku navode samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obrazloženje presude Suda.

Prvo pitanje

- 8 Prvim pitanjem nacionalni sud u biti želi utvrditi treba li članak 1. stavak. 1. Direktive 77/187 od 14. veljače 1977. tumačiti u smislu da se direktiva primjenjuje ako vlasnik poduzeća koje je dano u zakup preuzme njegovo vođenje nakon što zakupac prekrši ugovor o zakupu.
- 9 Dansk Arbejdsgiverforening (Danska udruga poslodavaca), intervenijent u glavnem postupku, predlaže da bi odgovor na to pitanje trebao biti negativan jer se zakupac u pogledu njegovih odnosa sa zaposlenicima poduzeća ne može izjednačiti s vlasnikom i jer je preuzimanje vođenja poduzeća od strane vlasnika zbog povrede ugovora o zakupu u svakom slučaju po naravi prisilna mjera i stoga nije riječ o dobrovoljnem prijenosu.
- 10 S druge strane, Landsorganisationen i Danmark, vlada Ujedinjene Kraljevine i Komisija predlažu da bi odgovor na to pitanje trebao biti potvrđen uz obrazloženje da je zakupac poslodavac tijekom trajanja zakupa i jer se preuzimanje vođenja poduzeća od strane vlasnika zbog povrede ugovora o zakupu temelji na sporazumu između vlasnika i zakupca.
- 11 U tom pogledu valja podsjetiti da je cilj direktive, u skladu s njezinom preambulom, „osigurati zaštitu zaposlenika u slučaju promjene poslodavca, posebno kako bi se osigurala zaštita njihovih prava”. [neslužbeni prijevod] Direktivom je u tu svrhu među ostalim predviđen prijenos prava i obveza prenositelja koji proizlaze iz ugovora o radu ili radnog odnosa (članak 3. stavak 1.), poštovanje, od strane preuzimatelja, uvjeta rada dogovorenih kolektivnim ugovorom (članak 3. stavak 2.) te zaštita predmetnih zaposlenika od otkaza, od strane prenositelja ili preuzimatelja, zbog same činjenice prijenosa (članak 4. stavak 1.). Članak 1. stavak 1., čije se tumačenje traži u ovom slučaju, utvrđuje područje primjene direktive propisujući da se „primjenjuje na prijenos poduzeća, pogona ili dijela pogona na drugog poslodavca, a koji je posljedica ugovornog prijenosa, pripajanja ili spajanja poduzeća.” [neslužbeni prijevod]

- 12 Iz preambule i tih odredaba proizlazi da je svrha direktive osigurati, koliko je to moguće, zaštitu prava zaposlenika u slučaju promjene poslodavca tako što im se omogućuje da ostanu u radnom odnosu s novim poslodavcem pod istim uvjetima koje su dogovorili s prenositeljem. Stoga se direktiva primjenjuje ako nakon ugovornog prijenosa, pripajanja ili spajanja poduzeća dode do promjene pravne ili fizičke osobe koja je odgovorna za daljnje vođenje poduzeća i koja na temelju te činjenice preuzima obveze poslodavca u odnosu na zaposlenike poduzeća, neovisno o tome je li došlo do prijenosa vlasništva nad poduzećem ili nije. Zaposlenici poduzeća u kojem je došlo do promjene poslodavca bez promjene vlasništva nalaze se u situaciji koja je usporediva sa situacijom zaposlenika prodanog poduzeća te stoga zahtijevaju jednaku zaštitu.
- 13 Iz navedenoga proizlazi da ako zakupac na temelju ugovora o zakupu postane poslodavac u gore navedenom smislu, prijenos se mora smatrati prijenosom poduzeća na drugog poslodavca kao posljedica ugovornog prijenosa u smislu članka 1. stavka 1. direktive.
- 14 Slična se razmatranja primjenjuju ako vlasnik poduzeća koje je dano u zakup preuzme njegovo vođenje nakon što zakupac prekrši ugovor o zakupu. Do takvog preuzimanja dolazi i na temelju ugovora o zakupu. Posljedično, ako time zakupac prestaje biti poslodavac i vlasnik ponovno stječe taj status, to se preuzimanje također mora smatrati prijenosnom poduzeća na drugog poslodavca kao posljedica ugovornog prijenosa u smislu članka 1. stavka 1. direktive.
- 15 Zbog navedenih razloga na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 1. stavak 1. Direktive Vijeća 77/187 od 14. veljače 1977. treba tumačiti u smislu da se direktiva primjenjuje ako vlasnik poduzeća koje je dano u zakup preuzme njegovo vođenje nakon što zakupac prekrši ugovor o zakupu.

Drugo i treće pitanje

- 16 Drugim i trećim pitanjem nacionalni sud u biti želi utvrditi treba li članak 1. stavak 1. Direktive 77/187 tumačiti u smislu da se odnosi na situaciju u kojoj je preneseno poduzeće u trenutku prijenosa bilo privremeno zatvoreno i bez zaposlenika. Pitanje se posebno postavlja u pogledu situacije u kojoj je predmetno poduzeće redovno zatvoreno dio godine, a prijenos se odvija tijekom sezonskog prekida djelovanja poduzeća.
- 17 S tim u vezi Landsorganisationen i Danmark navodi da se činjenicom da je poduzeće privremeno zatvoreno u trenutku prijenosa ne sprječava primjena direktive ako se poduzeće bavi sezonskim djelatnostima i ako razdoblje tijekom kojeg je zatvoreno odgovara uobičajenom sezonskom prekidu poslovanja poduzeća. Dansk Arbejdsgiverforening osporava to stajalište i tvrdi da se direktiva ne primjenjuje ako je poduzeće u trenutku prijenosa privremeno zatvoreno i nema zapošljava radnike. Vlada Ujedinjene Kraljevine i Komisija zauzele su posredno stajalište tvrdeći da se direktiva primjenjuje sve dok poduzeće zadržava svoj identitet te da nije važno je li osobljeno zaposleno tijekom određenog ograničenog razdoblja.
- 18 Stajalište vlade Ujedinjene Kraljevine i Komisije treba prihvatiti. Kao što je Sud presudio u svojoj presudi od 18. ožujka 1986. (Spijkers, 24/85, Zb., str. 1119.), članak 1. stavak 1. Direktive 77/187 odnosi se na situaciju kada poduzeće zadržava svoj identitet, u smislu da se prenosi gospodarski subjekt s trajnim poslovanjem, što posebno

proizlazi iz činjenice da novi poslodavac ustvari nastavlja ili preuzima njegovo poslovanje s istim ili sličnim gospodarskim aktivnostima.

- 19 Kako bi se utvrdilo jesu li ti uvjeti ispunjeni, potrebno je uzeti u obzir sve činjenične okolnosti koje su svojstvene predmetnoj transakciji. Činjenica da je u trenutku prijenosa predmetno poduzeće bilo privremeno zatvoreno te stoga nije zapošljavalo radnike svakako je čimbenik koji treba uzeti u obzir kada se utvrđuje je li poduzeće preneseno kao gospodarski subjekt s trajnim poslovanjem. Međutim, privremeno zatvaranje poduzeća i posljedična odsutnost osoblja u trenutku prijenosa sami po sebi nisu dovoljni da isključe prijenos poduzeća u smislu članka 1. stavka 1. direktive.
- 20 To osobito vrijedi u slučaju sezonskog poduzeća, posebno ako se prijenos, kao u ovom slučaju, odvija tijekom sezonskog prekida poslovanja. U pravilu takvo zatvaranje ne znači da je poduzeće prestalo biti gospodarski subjekt s trajnim poslovanjem.
- 21 Na nacionalnom je sudu da s obzirom na gore utvrđene kriterije tumačenja ocijeni činjenice kako bi utvrdio je li riječ o prijenosu u navedenom smislu.
- 22 Zbog toga na drugo i treće pitanje valja odgovoriti da članak 1. stavak 1. Direktive 77/187 treba tumačiti u smislu da se odnosi na situaciju u kojoj je došlo do prijenosa gospodarskog subjekta s trajnim poslovanjem. Kako bi se utvrdilo je li to slučaj, valja uzeti u obzir sve činjenične okolnosti svojstvene predmetnoj transakciji, uključujući prema potrebi privremeno zatvaranje poduzeća i činjenicu da u trenutku prijenosa nije bilo zaposlenih, iako te činjenice same po sebi ne isključuju primjenjivost direktive, osobito u slučaju sezonskog poslovanja.

Četvrto pitanje

- 23 Četvrtim pitanjem nacionalni sud u biti želi utvrditi treba li članak 3. stavak 2. Direktive 77/187 tumačiti u smislu da se njime preuzimatelja obvezuje na to da nastavi poštovati uvjete dogovorene kolektivnim ugovorom u pogledu zaposlenika koje poduzeće nije zapošljavalo u trenutku prijenosa.
- 24 Prema mišljenju Landsorganisationen i Danmark, na to pitanje valja odgovoriti potvrđno. S druge strane, Dansk Arbejdsgiverforening, vlada Ujedinjene Kraljevine i Komisija ističu da se samo osobe koje poduzeće zapošljava u trenutku prijenosa mogu pozvati na direktivu, ali ne i osobe koje su zaposlene nakon prijenosa.
- 25 Kao što je Sud već presudio, osobito u presudi od 11. srpnja 1985. (Mikkelsen, 105/84, Zb., str. 2646.), svrha je direktive osigurati, koliko je to moguće, nastavak ugovora o radu ili radnog odnosa s preuzimateljem u neizmijenjenom obliku kako se predmetne zaposlenike ne bi stavilo u nepovoljniji položaj zbog same činjenice prijenosa. Stoga je u skladu sa sustavom direktive tumačiti je u smislu da se, osim ako je izričito drukčije određeno, na nju mogu pozvati samo zaposlenici s postojećim ugovorom o radu ili radnim odnosom u trenutku prijenosa, ali pod uvjetom da se poštuju obvezujuće odredbe direktive o zaštiti zaposlenika od otpuštanja s radnog mesta kao posljedice prijenosa.
- 26 Iz navedenoga proizlazi da se člankom 3. stavkom 2. direktive namjerava osigurati da preuzimatelj nastavi poštovati uvjete rada dogovorene kolektivnim ugovorom samo u

pogledu radnika koji su već bili zaposleni na dan prijenosa, ali ne i u pogledu osoba koje su zaposlene nakon tog datuma.

27 Iz tih razloga na četvrtu pitanje valja odgovoriti da se članak 3. stavak 2. Direktive 77/187 treba tumačiti u smislu da preuzimatelj nije dužan nastaviti poštovati uvjete rada dogovorene kolektivnim ugovorom u pogledu radnika koji nisu bili zaposleni u poduzeću na dan prijenosa.

Troškovi

28 Troškovi vlade Ujedinjene Kraljevine i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (treće vijeće),

odlučujući o pitanjima koja je zahtjevom od 12. studenoga 1986. uputio Arbejdsretten (Radni sud u Kopenhagenu, Danska), odlučuje:

1. **Članak 1. stavak 1. Direktive Vijeća 77/187 od 14. veljače 1977.** treba tumačiti u smislu da se direktiva primjenjuje ako vlasnik poduzeća koje je dano u zakup preuzme njegovo vođenje nakon što zakupac prekrši ugovor o zakupu.
2. **Članak 1. stavak 1. Direktive 77/187** treba tumačiti u smislu da se odnosi na situaciju u kojoj je došlo do prijenosa gospodarskog subjekta s trajnim poslovanjem. Kako bi se utvrdilo je li to slučaj, valja uzeti u obzir sve činjenične okolnosti svojstvene predmetnoj transakciji, uključujući prema potrebi privremeno zatvaranje poduzeća i činjenicu da u trenutku prijenosa nije bilo zaposlenih, iako te činjenice same po sebi ne isključuju primjenjivost direktive, osobito u slučaju sezonskog poslovanja.
3. **Članak 3. stavak 2. Direktive 77/187** treba tumačiti u smislu da preuzimatelj nije dužan nastaviti poštovati uvjete rada dogovorene kolektivnim ugovorom u pogledu radnika koji nisu bili zaposleni na dan prijenosa.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 17. prosinca 1987.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: danski